

Илӛс — Рақами шаш

Даҳ имтиҳон

Jeff Pippenger

2023-10-05

Мо рамзии Илӛсро баррасӣ мекардем ва акнун аз саргузаштҳои кӯҳи Кармил ва кӯҳи Сино истифода мебарем, то раванди тадриҷии озмоишро барои шоҳи протестантизм ва инкишофи тадриҷии сиёсиро барои шоҳи ҷумҳурихоҳӣ, ки ба шоҳи протестантизм мувофиқат мекунад, нишон диҳем.

Мақолаи охирин исёни бобҳои сздаҳум ва чордахуми китоби Ададро баррасӣ мекард, ки он даҳумин ва охирин озмоиши Исроили қадимро пас аз убури онҳо аз Баҳри Сурх муайян месозад. Ин таърих бо ҳаракати ибтидоии таърихи Миллерӣ мувофиқат мекунад, вале ҳамчунин бо таърихи ҳаракати анҷомбахши Худо низ мувофиқ аст. Кори ҳамаи се ғариштаи Ваҳӣ боби чордахум ба воситаи як ҳаракат дар оғоз ва як ҳаракат дар анҷом ба анҷом мерасад.

«Ғариштае, ки дар эълони паёми ғариштаи сеюм ҳамроҳ мешавад, бояд тамоми заминро бо ҷалоли худ мунаввар гардонад. Дар ин ҷо коре бо ғароғирии ҷаҳонӣ ва қудрате бесобиқа пешгӯӣ шудааст. Ҳаракати адвентӣ дар солҳои 1840–44 зуҳури пурҷалоли қудрати Худо буд; паёми ғариштаи аввал ба ҳар истгоҳи миссионерӣ дар ҷаҳон расонида шуд, ва дар баъзе кишварҳо бузургтарин тавачҷуҳи динӣ ба вучуд омад, ки аз замони Ислоҳоти асри шонздаҳум инҷониб дар ҳеҷ сарзамине дида нашуда буд; аммо ҳамаи инҳоро ҳаракати пуриқтидори зери оғоҳии охирини ғариштаи сеюм болотар хоҳад бурд». «Ҷанҷоли Бузург», 611.

Дар миёни таърихи ҳаракати ибтидоӣ ва ҳаракати интиҳой, мо таърихи калисои Лаодикияро меёбем. Ғариштае ки заминро бо ҷалоли худ мунаввар месозад, ба таври равшан ҳамчун як ҳаракат муайян шудааст, на ҳамчун калисо.

«Дар бораи Бобил, дар он замоне ки дар ин пешгӯӣ ба назар оварда шудааст, чунин эълон мешавад: “Ғуноҳҳои вай то ба осмон расидаанд, ва Худо шароратҳои вайро ба ёд овардааст.” Ваҳӣ 18:5. Вай паймонаи ғуноҳи худро пур кардааст, ва ҳалокат наздик аст бар вай ғуру ояд. Аммо Худо ҳанӯз дар Бобил қавме дорад; ва пеш аз ғаро расидани доварҳои Ё ин мӯъминони вафодор бояд аз он ҷо даъват карда шаванд, то ки дар ғуноҳҳои вай шарик нагарданд ва “аз вабоҳои вай насиб наёбанд.” Аз ин ҷост он ҳаракате, ки бо ғариштаи аз осмон ғурудоянда рамз шудааст, ки заминро бо ҷалоли худ мунаввар месозад ва бо овози азим ва пурқувват нидо мекунад ва ғуноҳҳои Бобилро эълон менамояд. Дар иртибот бо паёми Ё ин даъват шунида мешавад: “Аз вай берун оед, эй қавми Ман.” Ин эълонҳо, ки бо паёми ғариштаи сеюм муттаҳид мешаванд, хушдори ниҳониро ташкил медиҳанд, ки бояд ба соқинони замин дода шаванд». «Муборизаи бузург», 604.

Ҳамаи анбиё бо якдигар мувофиқанд, ва ҳамаи онҳо «рӯзҳои охир»-ро аз рӯзҳое, ки дар онҳо нубувватҳо эълон карда шуданд, мушаххастар муайян менамоянд. Ҳамчун намунаи ин падида, фариштаи Ваҳй боби ҳаждахум бо фариштаи Ваҳй боби даҳум тимсол шудааст ва мебошад. Ҳар ду Ҳангоми нузул кардани он, заминро бо ҷалоли он мунаввар месозанд. Хоҳар Уайт фариштаи аввалро дар китоби «Навиштаҳои Аввалия» муайян менамояд.

«Исо фариштаи қудратмандеро фиристод, то нозил шуда, сокинони заминро хушдор диҳад, ки барои зухури дуввуми Ё омода шаванд. Ҳангоме ки фаришта ҳузури Исо дар осмонро тарк мекард, нуре бисёр дурахшон ва пурҷалол пешопеши ӯ мерафт. Ба ман гуфта шуд, ки рисолати ӯ ин буд, ки заминро бо ҷалоли худ мунаввар созад ва инсонро аз ғзаби ояндаи Худо хушдор диҳад». «Навиштаҳои Аввал», 245.

Он фариштаи Ваҳй боби ҳаждахум рӯзи 11 сентябри соли 2001 нозил шуд. Ба он фариште, ки рӯзи 11 августи соли 1840 нозил шуда буд, пешакӣ ишора гардида буд. Дар Ишаё боби шашум, ба Ишаё маъбади осмон ва ҷалоли Худо нишон дода мешавад. Дар ояти сеюми боби шашум муайян карда мешавад, ки тамоми замин аз ҷалоли Худо пур аст. Ин ҳамон вақт рӯй медиҳад, ки фариштаи Ваҳй боби ҳаждахум нозил мешавад.

Ва баъд аз ин чизҳо ман фариштаи дигареро дидам, ки аз осмон нозил мешуд, ва қудрати бузург дошт; ва замин аз ҷалоли ӯ равшан гардид. Ваҳй 18:1.

Ояти сеюми Ишаё боби шаш ҳамон таърихро муайян мекунад.

Ва яке ба дигараш нидо карда, мегуфт: «Қуддус, қуддус, қуддус аст Худованди лашкарҳо; тамоми замин аз ҷалоли Ё пур аст». Ишаё 6:3.

Хоҳар Уайт рӯёи Ишаё дар бораи муқаддасгоҳро бо ҳаракати Ваҳй боби ҳаждах ба ҳам меоварад.

«Серафимоне, ки пеши арш қарор доранд, Ҳангоми тамошои ҷалоли Худо то ба ҳадде аз ҳайбати пурэхтиром лабрезанд, ки ҳатто як лаҳза ҳам ба худ бо худписандӣ ё бо ҳайрати мафтунона нисбат ба худ ё ба якдигар назар намеафкананд. Ҳамду ҷалоли онҳо барои Парвардигори лашкарҳо, ки баланд ва барафрошта аст, ва домани ҷалоли Ё маъбадро пур месозад. Чун ояндаро мебинанд, он гоҳ ки тамоми замин аз ҷалоли Ё пур хоҳад шуд, суруди зафармандонаи ҳамд аз яке ба дигаре бо нағмаи дилнавоз танин меандозад: “Қуддус, қуддус, қуддус аст Парвардигори лашкарҳо”. Онҳо ба тамчиди Худо комилан қонеъанд; ва дар ҳузури Ё, зери табассуми ризомандии Ё, дигар ҳеҷ чизеро орзу намеkunанд. Дар бар доштани сурати Ё, дар адои хизмати Ё ва дар парастии Ё, олии ормони онҳо ба таври комил амалӣ мегардад.»

«Рӯёе, ки ба Ишаё дода шуд, ҳолати халқи Худоро дар рӯзҳои охир тасвир мекунад». Review and Herald, December 22, 1896.

Юҳанно дар боби даҳуми Ваҳй ва ҳамчунин дар боби ҳаждахум, ва Ишаё дар боби шашум, ҳамроҳ бо тавзеҳоти Хоҳар Уайт, ҳамаи ин тасвирҳоро, ки замин аз ҷалоли Худо мунаввар мегардад, дар ҳамон як нуқтаи таърих ҷой медиҳанд. Тамоми замин шоҳиди воқеаҳои буд, ки 11 сентябри соли 2001 ба амал омаданд. Таърихи тадриҷии ҳаракати миллерӣ, ки дар

соли 1863 ба анҷом расид, таърихеро намунавӣ нишон дод, ки дар он фариштаи қавии Ваҳйи ҳаждаҳум бо таърихи марбут ба фариштае, ки дар боби даҳуми Ваҳй нозил шуд, фуруд меояд. Бо дар назар доштани ин муқаддимаҳои ифтиҳоӣ, мо ба раванди озмоише, ки дар боби чордаҳуми Ададҳо намоёндагӣ шудааст, бозмегардем. Пас аз он ки Мусо барои исёнгароне, ки мехостанд ба Миср баргарданд ва Ғушаъ ва Колебро сангсор кунанд, шафоат намуд, Худо шафоати Мусоро мепазирад.

Ва Худованд гуфт: «Мувофиқи сухани ту онҳоро бахшидам; аммо чунон ки Ман зинда ҳастам, тамоми замин аз ҷалоли Худованд пур хоҳад шуд. Зеро ҳамаи он мардоне ки ҷалоли Маро ва мӯъҷизаҳоеро, ки Ман дар Миср ва дар биёбон ба амал овардам, дидаанд, ва акнун даҳ бор Маро озмудаанд ва ба овози Ман гӯш надодаанд, якин аст, ки заминеро, ки ба падарони онҳо бо қасам ваъда карда будам, нахоҳанд дид; ва ҳеч яке аз онҳое ки Маро ба ҳашм оварданд, онро нахоҳад дид. Аммо бандаи Ман Колеб, азбаски рӯҳи дигаре бо ӯ буд ва комилан аз паи Ман рафт, ӯро ба он замин ки ба он даромада буд, хоҳам овард; ва насли ӯ онро соҳиб хоҳад шуд». Ададҳо 14:20–24.

Таърихе ки дар ин ҷо дар Ададҳо боби чордаҳум тасвир шудааст, имтиҳони ниҳой барои Исроили қадим буд, ва нокомии онҳо маргро дар биёбон дар тӯли чихил соли баъдӣ барои эшон муқаррар сохт. Ин таърих бевосита бо Ваҳй боби ҳаждаҳум алоқаманд аст, зеро Худо дар он ҷо эълон намуд, ки «ҳамчунон ки Ман зинда ҳастам», «тамоми замин аз ҷалоли Худованд пур хоҳад шуд». Ин изҳороти бисёр пурзӯрест, ки Худо онро дар ин сабти таърихӣ ҷой медиҳад, ва бо ин амал ӯ таъкид мекунад, ки таърихи тасвиршуда дар бобҳои сздаҳум ва чордаҳуми китоби Ададҳо ба пеш, ба сӯи ҳаракати азими фариштаи Ваҳй боби ҳаждаҳум ишора мекард. Азбаски Ваҳй боби ҳаждаҳум анҷоми қавми бақияи Худост, оғози қавми бақияи Худо низ дар порчае, ки мо дар китоби Ададҳо баррасӣ мекунем, тасвир шудааст.

11 августи соли 1840, ҳангоми иҷро шудани пешгӯии ислом дар бораи войи дуҷум, қавми пештар баргузидаи аҳд ба воситаи паёми Илёс, ки нав дурустии он исбот шуда буд, озмуда шуданд.

Дар 11 сентябри соли 2001, ҳангоми иҷрои як пешгӯии ислом дар бораи войи сеҷум, қавми пештараи баргузидаи аҳд оғозёбии довари зиндагонро ҳамчун паёми Илёс, ки тоза дурустии он исбот шуда буд, нишон доданд.

Паёми Ильёс дар таърихи миллериён дар доираи замони набувватӣ қарор дода шуда буд. Паёми Ильёс дар 11 сентябри соли 2001 дар доираи такрори таърих қарор дода шуд. 11 сентябри соли 2001 таърихи 11 августи соли 1840-ро такрор намуд, зеро ҳар ду сана иҷрошавии як пешгӯиӣ марбут ба исломро ифода мекунанд, ва ҳар ду фуруд омадани фариштаро нишон медиҳанд, ки хоҳар Уайт гуфтааст «ӯ ҷуз ҳуди Исои Масеҳ каси дигаре нест». Гарчанде хоҳар Уайт ҳеч гоҳ намегӯяд, ки фариштаи Ваҳй боби ҳаждаҳум «ҷуз ҳуди Исои Масеҳ каси дигаре набуд», чунон ки вай дар бораи фариштаи Ваҳй боби даҳум мегӯяд, фариштаи Ваҳй боби ҳаждаҳум заминро бо ҷалоли «худ» мунаввар месозад, ва Навиштаҳо ба равшанӣ нишон медиҳанд, ки ин ҷалоли Исои Масеҳ аст, ки заминро мунаввар месозад.

Воситаи доварие, ки дар ибтидо озмоиши протестантонро ба амал овард, ҳаракати Миллерӣ буд, чунон ки бо Илёс муаррифӣ шудааст. Воситаи доварие, ки дар охир озмоиши Адвентизми рӯзи ҳафтумро ба амал меоварад, ҳаракати Илёс аст, чунон ки бо саду чилу чор ҳазор муаррифӣ шудааст. Рамзи Илёс зиёда аз як маъно дорад, ва гарчанде ки ӯ Миллер ва ҳаракати Миллериро намояндагӣ мекунад, ӯ инчунин саду чилу чор ҳазорро низ намояндагӣ мекунад.

«Мусо бар кӯҳи таҷаллӣ шоҳиди ғалабаи Масеҳ бар гуноҳ ва марг буд. Ӯ намояндаи онҳое буд, ки дар эҳёи одилон аз қабр берун хоҳанд омад. Илёс, ки бе дидани марг ба осмон бурда шуда буд, намояндаи онҳое буд, ки ҳангоми омадани дуҷуми Масеҳ бар замин зинда хоҳанд буд ва ки «дар як лаҳза, дар як мижа задан, ҳангоми карнаи охирин» «дигаргун хоҳанд шуд»; вақте ки «ин миранда бояд ҷовидониро ба бар кунад» ва «ин фасодпазир бояд бефасодиро ба бар кунад». 1 Қўринтиён 15:51–53. Исо ба нури осмон либос пӯшида буд, ҳамчунон ки Ӯ ҳангоми омаданааш «бори дуюм, на барои гуноҳ, балки барои наҷот» зоҳир хоҳад шуд. Зеро Ӯ «дар ҷалоли Падари Худ бо ғариштагони муқаддас» хоҳад омад. Ибриён 9:28; Марқўс 8:38. Ваъдаи Наҷотдиҳанда ба шогирдон акнун иҷро шуд. Бар кӯҳ салтанати ояндаи ҷалол дар шакли хурд муаррифӣ гардид, — Масеҳ Подшоҳ, Мусо намояндаи муқаддасони эҳёшуда ва Илёс намояндаи онҳое ки дигаргун гардонида шудаанд». Орзуи асрҳо, 412.

Онҳое ки аз аҳди Худо гузашта монда мешаванд, аксариятанд — даҳ ба ду. Бисёре даъват карда мешаванд, аммо каме баргузида мешаванд. Нокомии озмоиши даҳум бар он асос ёфта буд, ки оё хабари бади Замини Мавҷуд рад ё қабул гардид, ё хабари неқ. Пас, таърихе ки дар ин ҷо ба тасвир оварда шудааст, нишон медиҳад, ки пирӯзӣ ё мағлубият дар таърихи пешравандаи озмоишҳо бар интиҳоби яке аз ду равише асос меёбад, ки ҳамон як маълумотро тафсир мекунад.

Ҳамаи дувоздаҳ ҷосус Замини Ваъдашударо диданд, вале оид ба он ки Замини Ваъдашуда чиро ифода мекард, ду хулосаи гуногун бароварда шуд. Як хабар аз тарси инсонӣ бармеомад, дигаре аз имон. Яке хоҳиши рад кардани роҳнамоии Худо ва бозгаштан ба ғуломии Мисрро зоҳир мекард, ва хабари дигар хоҳиши эътимод кардан ба роҳнамоии Худо ва пеш рафтан ба сӯи Замини Ваъдашударо зоҳир менамуд.

Дар ҳаракати Миллеритҳо, аксарият низ баргаштан ба ғуломии Бобилро интиҳоб карданд ва духтарони ӯ гардиданд, ва ин зоҳиршавии қарори онҳо буд, ки паёми нубувватии ғариштаи аввалро рад намоянд. Миллеритҳои содиқ интиҳоб карданд, ки аз паёми нубувватии ғариштаи аввал пайравӣ кунанд, ҳатто пас аз нокомии зоҳирӣ дар ноумедии аввал дар баҳори соли 1844. Таърихи китоби Адад ду «гузориш»-и гуногуни дувоздаҳ ҷосусро баён мекунад, ки намояндаи ду таҳлили гуногуни ҳамон як паёми нубувватӣ мебошанд. Дар соли 1863, адвентизми Лоудикия паёми нубувватиро қабул накард; онҳо паёми нубувватии қаблан муқарраршударо рад карданд. Дар соли 1863, адвентизми Лоудикия ба он методологияи китобии муқаддас баргашт ва онро пазируфт, ки дар тамоми хизматаш ба Вилиям Миллер муқобилат мекард. Онҳое ки паёми нубувватиро рад карданд ва хоҳони бозгашт ба ғуломӣ буданд, бо шӯришгарони Адад 14 тимсол оварда шудаанд, ки дар ниҳоят

дар биёбон мурданд.

Рақами даҳ, вақте ки ҳамчун рамз баррасӣ мешавад, мисли ҳамаи рамзҳо зиёда аз як маъно дорад. Маънои рамзии он бояд аз рӯи матни ояте, ки дар он ҷой гирифтааст, фаҳмида шавад. «Даҳ» ҳамчун рамз метавонад таъкибро ифода кунад. Он метавонад имтиҳонро ифода кунад. Он метавонад иттиҳоди даҳгонаи подшоҳони Аврупо, қабилаҳои шимолии Исроил ва Созмони Милали Муттаҳидро ифода кунад. Дар калисои Смирно қавми Худо мебоист даҳ рӯз гирифтори мусибат мешуданд.

Аз ҳеҷ чизе ки бар сари ту хоҳад омад, натарс: инак, иблис баъзе аз шуморо ба зиндон хоҳад андохт, то ки озмуда шавед; ва шумо даҳ рӯз мусибат хоҳед кашид: то дами марг вафодор бош, ва Ман тоҷи ҳаётро ба ту хоҳам дод. Ваҳй 2:10.

Таърихнигорон ба таъкибе, ки Диоклетиан дар таърихи Смирно ба роҳ андохта буд, ишора мекунанд, зеро он саҳттарин таъкиб дар тамоми таърихи Смирно буд ва даҳ сол давом кард. Таърихнигори дигар дар таърихи Смирно даҳ таъкиби ҷудогона муайян мекунанд. Ба ҳар сурат, онҳоро Руми Императорӣ анҷом меод, ки дар Дониёл 7 бо даҳ шох ифода шудааст. Он даҳ подшоҳ ҳамон подшоҳоне буданд, ки бо Аҳъоб намуна оварда шудаанд, ки бо папагӣ зино кард, ва онҳо абзори таъкибе буданд, ки папагӣ барои ба амал овардани қатлу қуштор дар тӯли Асрҳои Торик истифода бурд. «Даҳ» қудрати давлатиро ифода мекунанд, ки таъкибро барои Изобал ба иҷро мерасонад. Дар боби якуми Дониёл «даҳ» рамзи як давраи озмоиш аст.

Илтимос, бандагони худро даҳ рӯз бисанҷ; ва бигзор ба мо барои ҳурдан лӯбиёгӣҳо ва барои нӯшидан об диҳанд. Сипас бигзор ҷеҳраҳои мо пеши ту дида шаванд, ва ҷеҳраи он ҷавононе ки аз ҳиссаи таоми подшоҳ меҳӯранд; ва чунон ки мебинӣ, бо бандагони худ амал намо. Пас ӯ дар ин қор ба онҳо розӣ шуд ва онҳоро даҳ рӯз санҷид. Ва дар анҷоми даҳ рӯз ҷеҳраҳои онҳо аз ҳамаи он ҷавононе ки аз ҳиссаи таоми подшоҳ меҳӯрданд, зеботар ва дар ҷисм фарбеҳтар намудор шуд. Дониёл 1:12–15.

Дар Ададҳо боби чордаҳ, Исроили қадим Худоро даҳ бор ба ҳашм оварда буд, ки ин даҳ озмоишро дар тӯли як давраи вақт ифода менамояд.

Аммо чунон ки Ман зиндаам, тамоми замин аз ҷалоли Худованд пур хоҳад шуд. Зеро ҳамаи он мардоне ки ҷалоли Маро ва мӯъҷизаҳои Маро, ки дар Миср ва дар биёбон ба амал овардам, дидаанд ва акнун Маро ин даҳ бор озмудаанд ва ба овози Ман гӯш намодаанд. Ададҳо 14:21, 22.

Агар шумо дар интернет ҷустуҷӯ кунед, то фаҳмед, ки кадом исёнҳои мушаххас он нӯҳ исён ё озмоишҳои ноқом аз наҷот дар Баҳри Сурх то озмоиши даҳумро ифода мекунанд, шумо чандин тафовутро хоҳед ёфт дар бораи он ки кадоме аз ноқомҳои Исроили қадим бояд яке аз он даҳ озмоиш шумурда шавад. Ман бар он ҳастам, ки наҷот дар Баҳри Сурх, ки ба таври махсус ҳамчун мутобиқ ба 22 октябри соли 1844 муайян шудааст, оғози он даҳ озмоиш мебошад, ва бинобар ин, он ҷоест, ки бояд шумориши озмоишҳои оғоз гардад, ки аз соли 1844 то 1863 ба миён омаданд. Раванди пешравонаву тадриҷии озмоиш мавҷуд буд, ки аз соли 1798, ҳангоме ки китоби Дониёл мӯҳркушӣ шуд, оғоз ёфт, ва он раванд таърихи

паёмҳои фариштаи якум ва дуҷумро дар бар гирифт, ки бо омадани фариштаи сеюм дар 22 октябри соли 1844 ба анҷом расид.

«Дар Миннеаполис Худо ба қавми Худ ганҷинаҳои гаронбаҳои ҳақиқатро дар қолабҳои нави баён ато намуд. Ин нур аз осмонро баъзеҳо бо тамоми якрание, ки яҳудиён дар рад кардани Масеҳ зоҳир намуда буданд, рад карданд, ва сухани бисёре дар бораи барқарор мондан бар нишонаҳои қадима мерафт. Аммо далелҳои мавҷуд буданд, ки онҳо наметодистанд нишонаҳои қадима чӣ буданд. Далел вучуд дошт ва аз Калом мулоҳизаронӣ низ буд, ки худро ба вичдон тавсия мекард; вале зеҳнҳои одамон собит шуда, бар зидди вуруди нур мӯҳр зада шуда буданд, зеро онҳо қарор дода буданд, ки ин хатои хатарнокест, ки «нишонаҳои қадима»-ро аз ҷой мекананд, дар ҳоле ки он ҳатто як меҳи нишонаҳои қадимаро ҳаракат намедод, балки тасаввуроти онҳо дар бораи он чӣ нишонаҳои қадимаро ташкил медиҳад, таҳриф ёфта буд.

«Сипарӣ шудани вақт дар соли 1844 давраи воқеаҳои бузург буд, ки ба чашмони дар ҳайратмондаи мо покшавии муқаддасро, ки дар осмон ҷараён дошт, ошкор сохт ва ба халқи Худо бар замин иртиботи ҳалқунанда дошт, [ҳамчунин] паёми фариштаи якум ва дуҷумро ва сеюмро, ки парчамеро густурда буд, ки бар он чунин навишта шуда буд: “Аҳкоми Худо ва имони Исо”. Яке аз нишонаҳои қадимӣ зерини ин паём маъбади Худо буд, ки аз ҷониби қавми дӯстдори ҳақиқати Ё дар осмон дида шуд, ва сандуке, ки шарияти Худоро дар бар дошт. Нури шанбе аз аҳкоми ҷорум шуоъҳои пурқуввати худро дар роҳи поймолкунандагони шарияти Худо дурахшон сохт. Мирандагии шарирон нишонаи қадимии дигар аст. Ман чизе бештареро ба ёд оварда наметавонам, ки зерини сарлавҳаи нишонаҳои қадимӣ дохил шавад. Тамоми ин нидо дар бораи тағйир додани нишонаҳои қадимӣ қомилан ҳаёли аст». The 1888 Materials, 518.

Дар рӯзи 22 октябри соли 1844 фариштаи сеюм бо паёме дар дасташ омад.

«Вақте ки хизмати Исои Масеҳ дар ҷои муқаддас ба анҷом расид, ва Ё ба ҷои муқаддастарин дохил шуда, дар пеши сандуке, ки шарияти Худоро дар бар мегирифт, истод, Ё фариштаи дигари пуриқтидореро бо паёми сеюм ба ҷаҳон фиристод. Дар дасти он фаришта тӯморе гузошта шуд, ва ҳангоме ки ӯ бо қудрат ва ҷалол ба замин фуруд омад, огоҳии саҳмгинеро эълон намуд, бо даҳшатноктарин таҳдиде, ки то он вақт ба инсон расонида шуда буд». Early Writings, 254.

Рӯзи 22 октябри соли 1844 фариштае бо тӯмор дар дасташ нозил шуд, ки қавми Худо бояд онро меҳурданд. Таълимоти «нишонаҳои марзӣ», ки баъдан муайян мешаванд, бояд ё хӯрда шуда пазируфта шаванд, ё рад гарданду хӯрда нашаванд. Вақте ки фариштаи сеюм бо тӯмор дар дасташ расид, паёме, ки дар дохили он тӯмор буд, шаш ҳақиқати озмоиширо ифода мекард. Он шаш озмоиш чунин муайян шудаанд: «гузаштани вақт», ки пешгӯии ду ҳазору сесадсоларо ифода мекунад; доварӣ, ки ҳамчун «поксозии муқаддасроҳ» ифода шудааст; паёмҳои се фаришта; «шарияти Худо»; «шанбе»; ва ҳолати мурдагон, ки ҳамчун «намирандагии надоштани ҷон» ифода шудааст.

Он шаш ҳақиқат, албатта, бо ҳам алоқаманданд, аммо ҳар якеи онҳо ба таври ҷудогона ҳамчун нишонаҳои роҳ муайян гардида буданд. Баъзеҳо шояд нахоҳанд гузаштани вақтро ба

ин рӯйхат дохил кунанд, аммо ошкор аст, ки бисёриҳо ҳақиқати онро, ки 22 октябри соли 1844 иҷрошавии ҳақиқии пешгӯӣ буд, рад карданд. Онҳо аз он озмоиш ноком монданд, ки, албатта, онҳоро аз мубориза бо озмоишхое, ки баъд аз он омаданд, боздошт. Раванди озмоиши Худо борҳо ҳамчун раванди тадриҷӣ муқаррар шудааст, ки пирӯзӣ бар озмоише, ки нахуст ба шумо дода мешавад, талаб мекунад, пеш аз он ки шумо тавонед ба озмоиши баъдӣ ҷалб шавед.

«Ҳангоме ки мо ба пешниҳоди нур дар бораи масъалаи шанбе оғоз намудем, мо дар бораи паёми фариштаи сеюм дар Ваҳй 14:9–12 ҳеч тасаввури равшан ва мушаххас надоштем. Бори шаҳодати мо, вақте ки мо назди мардум меомадем, ин буд, ки ҷунбиши бузурги дуоми омадани Масеҳ аз ҷониби Худо буд, ки паёмҳои яқин ва дуоми баён гардида буданд, ва ки паёми сеюм бояд дода мешуд. Мо дидем, ки паёми сеюм бо ин суҳанон анҷом меёбад: “Дар ин ҷост сабри муқаддасон: дар ин ҷо онҳоянд, ки аҳкоми Худоро нигоҳ медоранд ва имони Исоро.” Ва мо ҳамон гуна равшан дидем, ҷунон ки ҳоло мебинем, ки ин суҳанони нубувватӣ ба ислоҳоти шанбе ишора мекарданд; аммо дар бораи он ки парастии ҳайвони ваҳшӣ, ки дар он паём зикр шудааст, чӣ буд, ё сурати он ҳайвони ваҳшӣ ва нишони он чӣ буданд, мо ҳеч мавқеи мушаххас надоштем.»

«Худо ба василаи Рӯҳи Муқаддаси Худ нурро бар бандагони Худ дурахшон гардонд, ва ин мавзӯ тадриҷан бар ақли онҳо кушода шуд. Барои таҳқиқи он, ҳалқа пас аз ҳалқа, омӯзиши бисёр ва ғамхории пуризириб лозим буд. Бо эҳтиёт, изириб ва меҳнати беист ин кор пеш рафт, то он даме ки ҳақиқатҳои бузурги паёми мо, ҳамчун як қилли равшан, пайваста ва қиллӣ, ба ҷаҳон дода шуданд.»

Ман аллақай дар бораи ошноиям бо пир Бейтс суҳан гуфта будам. Ман ўро масеҳии ҳақиқии ашрофманиш, боадаб ва меҳрубон ёфтам. Ў бо ман ҷунон нозуқона рафтор мекард, гӯё ки ман фарзанди худӣ ў бошам. Бори аввале ки ў суҳани маро шунид, таваҷҷуҳи амиқ зоҳир намуд. Пас аз он ки ман суҳан гуфтанро бас кардам, ў барҳоста гуфт: «Ман Тўмои шаққунанда ҳастам. Ман ба рӯёҳо бовар намекунам. Аммо агар метавонистам бовар кунам, ки шаҳодате, ки ин хоҳар имшаб баён кард, дар ҳақиқат овози Худо ба мо буд, ман хушбахтарин марди зинда мебудам. Дили ман саҳт ба ҳаракат омадааст. Ман бовар дорам, ки суҳангӯ самимӣ аст, аммо наметавонам шарҳ диҳам, ки чӣ гуна ба ў он ҷизҳои аҷиб, ки ба мо нақл кардааст, нишон дода шудаанд».

«Пас аз ҷанд моҳи издивоҷам, ман ҳамроҳи шавҳарам дар як Конфронсе дар Топшам, Мэн, иштирок кардам, ки дар он Пири Бейтс ҳузур дошт. Ў дар он вақт ҳанӯз пурра бовар намекард, ки рӯёҳои ман аз ҷониби Худо мебошанд. Он ҷамъомад замони пур аз таваҷҷуҳ буд. Рӯҳи Худо бар ман қарор гирифт; ман дар рӯёи ҷалоли Худо фаро гирифта шудам, ва бори аввал манзараи сайёраҳои дигар ба ман ошкор шуд. Пас аз он ки аз рӯё берун омадам, он ҷиро, ки дида будам, баён кардам. Он гоҳ Пири Б. пурсид, ки оё ман нучумшиносиро омӯхтаам. Ба ў гуфтам, ки ҳеч ёд надорам, ки ҳаргиз ба китобе оид ба нучумшиносӣ назар андохта бошам. Ў гуфт: “Ин аз ҷониби Худованд аст.” Ман ҳеч гоҳ пеш аз ин ўро то ин андоза озад ва шод надида будам. Ҷеҳраи ў аз нури осмон меурахшид, ва ў қалисоро бо қудрат панд меод. Testimonies, volume 1, 78–80.

Бешубҳа, ҳамаи ин санчишҳои таълимӣ бо ҳам алоқаманданд, аммо ҳамчуни онҳо санчишҳое мебошанд, ки метавонанд ҷудогона баррасӣ шаванд, ва онҳо тадриҷан ба бандагони Худо ошкор гардидаанд. Бисёр калисоҳо ҳастанд, ки шанбеи рӯзи ҳафтумро рӯи мекунад, аммо паёми се ғариштаро рад менамоянд. Онҳо ҳақиқатро, ки доварӣ 22 октябри соли 1844 оғоз ёфт, рад мекунад, вале ба ҳар ҳол шанберо рӯи менамоянд. Ин санчишҳои таълимӣ бо ҳам алоқаманданд, аммо шаш санчиши мушаххасро ифода мекунад.

Тавре ки Юсуф Бейтс, капитани баҳрӣ, ки бо илми нучум комилан ошно буд, ба таври равшан нишон дод, ӯ Рӯҳи Нубувватро, ки пештар рад карда буд, қабул намуд. Дар моҳи декабри соли 1844, Эллен Уайт аввалин рӯёи худро қабул кард ва озмоиши ҳафтум ба ин ҳаракат фаро расид.

«Китоби Муқаддас бояд мушовири шумо бошад. Он ва шаҳодатхоро, ки Худо додааст, омӯzed; зеро онҳо ҳаргиз ба Каломи Ӯ муҳолифат намекунад. Агар Шаҳодатҳо мувофиқи каломи Худо суҳан нагӯянд, онҳоро рад кунед. Масеҳ ва Белиал наметавонанд муттаҳид шаванд». *Selected Messages, book 3, 33.*

Чанде баъд аз ноумедии бузург, хоҳар Уайт мақолаеро тасдиқ кард, ки дар он зикр мешуд, ки Масеҳ 22 октябри соли 1844 аз ҷои муқаддас ба Қудси муқаддастарин гузаштааст. Ӯ ин наشريро ба «ҳар як муқаддас» тавсия дод.

«Ман боварӣ дорам, ки Мақдисе, ки дар охири 2300 рӯз бояд пок карда шавад, Ҳайкали Ерусалими Нав аст, ки Масеҳ ходими он мебошад. Худованд зиёда аз як сол пеш дар рӯё ба ман нишон дод, ки бародар Крозиер дар бораи поксозии Мақдис ва ғайра нури ҳақиқӣ дошт; ва иродаи Ӯ чунин буд, ки бародар К. он назареро, ки дар Day-Star, Extra, February 7, 1846 ба мо дода буд, ба шакли хаттӣ баён кунад. Ман худро аз ҷониби Худованд комилан ваколатдор ҳис мекунам, ки он Extra-ро ба ҳар як муқаддас тавсия намоям». *A Word to the Little Flock, 12.*

Тасдиқи ӯ ба баёни Крозиер дар бораи ҳаракати Масеҳ ба Қудси аъзам буд, аммо он мақола чандин таълимоти нодурустро дар бар дошт, аз ҷумла таълими протестантизми муртад, ки «ҳамешагӣ»-и дар китоби Дониёл зикршуда хизмати Масеҳро ифода мекунад. Аз ин рӯ, ӯ тавзеҳе навишт, ки нахуст соли 1850 нашр гардид ва баъдтар ба китоби «Навиштаҳои Аввал» дохил карда шуд. Дар он ҷо ӯ муайян кард, ки «онҳое ки нидои соати довариро доданд, дар бораи “ҳамешагӣ” назари дуруст доштанд».

«Пас ман дар бораи «ҳаррӯза» (Doniyor 8:12) дидам, ки калимаи «қурбонӣ» бо ҳикмати инсон ворид карда шудааст ва ба матн тааллуқ надорад, ва Худованд фаҳмиши дурусти онро ба касоне дод, ки нидои соати довариро эълон карданд. Вақте ки ягонагӣ вучуд дошт, пеш аз соли 1844, қариб ҳама дар бораи фаҳмиши дурусти «ҳаррӯза» муттаҳид буданд; аммо дар саргардонӣ аз соли 1844 инҷониб, назарҳои дигар пазируфта шуданд, ва аз паси он торикӣ ва ошуфтагӣ омад.» *Early Writings, 74.*

Мавзӯи «доимӣ» дар китоби Дониёл ба рамзи бозгашти адвентизм ба усули кории протестантизми муртад дар оғози асри бистум табдил ёфт, ва имрӯз фаҳмиши дурусти

миллеритӣ дар бораи «доимӣ» аз ҷониби илоҳиётшиносони адвентизм рад карда шудааст. Он рад карда шудааст, сарфи назар аз он ки Хоҳар Уайт ба таври равшан муайян кардааст, ки миллеритҳо дар шинохтани «доимӣ» ҳамчун қудрати шайтонӣ—яъне бутпарастӣ—дуруст буданд. Онҳо ҳақиқати «доимӣ»-ро на танҳо бар хилофи тасдиқи илҳомбахши ӯ, ки фаҳмиши миллеритҳо дуруст буд, рад карданд, балки ҳамчунин дар муҳолифати мустақим бо он ки ӯ ба таври ошкоро муайян карда буд, ки таълимоти ботиле, ки меомӯзонад «доимӣ» хизмати Масеҳро дар муқаддасгоҳ ифода мекунад, аз ҷониби «фариштагоне, ки аз осмон ронда шуда буданд!» оварда шудааст.

«Ва он ҷо Бародар Дэниелс буд, ки бар зехни ӯ душман амал мекард; ва бар зехни шумо ва зехни Пири Прескотт фариштагоне амал мекарданд, ки аз осмон ронда шуда буданд». Manuscript Releases, ҷилди 20, 17.

Радди амиқи ӯ нисбат ба он чизе, ки имрӯз адвентизм онро ҳамчун яке аз «таомҳои афсонаҳо»-и худ истифода мебарад, то ҳадде шадид буд, зеро Даниэлс ва Прескотт рамзи қудрати шайтонӣ (бутпарастӣ)-ро гирифта, он рамзро ба Масеҳ (ба хизмати муқаддасгоҳи Ӯ) нисбат доданд. Ин ҳаштумин санчиши таълимотӣ мебошад.

Озмоиши нӯҳум дар таърихи ба сӯи соли 1863 бурдарасонанда, таҳияи чадвали дуҷуми Ҳабакқук дар соли 1850 аст. Чадвали пешоҳангони соли 1843 дар соли 1842 таҳия шуда буд, ва танҳо аз он сабаб «чадвали 1843» номида мешавад, ки бозгашти Масеҳро дар соли 1843 пешгӯӣ мекард. Амри таҳияи чадвали дуҷуми Ҳабакқук дар соли 1850 ба хоҳар Уайт дода шуд. Таҳияи ду чадвали Ҳабакқук таърихи фариштаи якум ва дуҷумро ба таърихи фариштаи сеюм пайванд медиҳад. Дар тарҷумаи ҳоли навиштакардаи наберааш дар бораи зиндагӣ ва хизмати ӯ, ӯ шарҳи умумии рӯйдодҳои ӯро, ки ба таҳияи чадвали соли 1850 оварда расониданд, пешниҳод мекунад. Ӯ ин корро бо баргузидани изҳороти дахлдори хоҳар Уайт анҷом медиҳад ва дар ин шарҳи умумӣ тавзеҳоти худро меафзояд.

«Ҳангоми бозгашти мо ба хонаи бародар Николс, Худованд ба ман рӯёе дод ва ба ман нишон дод, ки ҳақ бояд бар лавҳаҳо равшан баён карда шавад; ва ин, тавассути паёми фариштаи сеюм, бисёронро водор хоҳад сохт, ки ба ҷониби ҳақ қарор қабул кунанд, дар ҳоле ки ду паёми пешина низ бар лавҳаҳо равшан баён карда мешаванд.—Нома 28, 1850.

«Дар ин рӯёе ба ӯ ҳамчунин он чизе нишон дода шуд, ки ба Чеймс Уайт қасорат мебахшид, то нашрро идома диҳад:»

«Ман низ дидам, ки нашр шудани ин варақа ҳамон қадар зарур аст, ки рафтани паёмоварон; зеро паёмоварон ниёз доранд, ки варақае ҳамроҳи худ баранд, ки ҳақиқати ҳозираро дар бар дошта бошад, то онро ба дасти онҳое, ки мешунаванд, бисупоранд, ва он гоҳ ҳақиқат аз зехн пажмурда нахоҳад шуд. Ва низ, ки ин варақа ба қойҳое хоҳад рафт, ки паёмоварон рафта наметавонанд.—Ҳамон ҷо.

Кор бар рӯи чадвали нав февран оғоз ёфт, ва имконият фароҳам омад, ки дар бораи он ба бародарон дар шумораи «Present Truth», ки Чеймс моҳи дигар ба таърих расонид, хабар дода шавад:

«Чадвал». Чадвали хронологии рӯъёҳои Дониёл ва Юҳанно, ки барои равшан нишон додани ҳақиқати ҳозира тарҳрезӣ шудааст, ҳоло таҳти сарпарастии Бародар Отис Николс аз Дорчестер, Массачусетс, ба тариқи литографӣ омода мегардад. Онҳое ки ҳақиқати ҳозираро таълим медиҳанд, аз он ёрии бисёр хоҳанд ёфт. Огоҳии минбаъда дар бораи ин чадвал баъдан дар ин ҷо дода хоҳад шуд.—Present Truth, November, 1850.

«То охири моҳи январӣ соли 1851 чадвал омода шуд ва бо нархи 2 доллар эълон гардид. Чеймс Уайт аз он бисёр хушнуд буд ва онро ба “онҳое ки Худо онҳоро хондааст, то паёми фариштаи сеюмро бирасонанд” ройгон пешниҳод намуд (Review and Herald, январӣ 1851). Баъзе хайрияҳои саховатмандона барои пӯшонидани хароҷоти нашр кӯмак расонида буданд». Артур Уайт, Ellen G. White: The Early Years, ҷилди 1, 185.

Дар бораи чадвали соли 1843 суҳан ронда, хоҳар Уайт навиштааст, ки он аз ҷониби Худо роҳнамоӣ шуда буд.

«Худованд ба ман нишон дод, ки чадвали соли 1843 бо дасти Ў роҳнамоӣ шуда буд, ва ҳеҷ қисми он набояд тағйир дода шавад; ва рақамҳо ҳамон гуна буданд, ки Ў мехост. Дасти Ў бар он буд ва иштибоҳеро дар баъзе аз рақамҳо пинҳон кард, то касе онро дида натавонад, то он даме ки дасти Ў бардошта шуд». Review and Herald, November 1, 1850.

Ҳангоми ба қайд гирифтани нуре, ки бо амри таҳия намудани чадвали дигар дар соли 1850 алоқаманд буд, вай ҳамон тасдиқи илоҳиро нисбат ба чадвали соли 1850 баён намуд, ки дар бораи чадвали соли 1843 дода шуда буд, ва ҳамзамон муайян кард, ки чадвалҳои дигаре, ки он вақт таҳия мешуданд, назди Худованд мақбул набуданд. Амри таҳия намудани чадвали нав бо амри ҷоп кардани нашрияи нав якҷо карда шуда буд.

«Ман дидам, ки кори таҳияи чадвалҳо тамоман нодуруст буд. Он аз Бародар Роудс сарчашма гирифт ва аз ҷониби Бародар Кейс идома дода шуд. Воситаҳо барои сохтани чадвалҳо ва ба вучуд овардани тасвирҳои дағал, нафратовар, то фариштагон ва Исои ҷалолмандро муаррифӣ намоянд, сарф шудаанд. Ман дидам, ки чунин чизҳо ба Худо писанд нестанд. Ман дидам, ки Худо дар нашр кардани чадвал аз ҷониби Бародар Николс буд. Ман дидам, ки дар Китоби Муқаддас пешгӯие дар бораи ин чадвал вучуд дошт, ва агар ин чадвал барои қавми Худо таъин шудааст, агар он барои як нафар кофӣ бошад, барои дигаре низ ҳаст, ва агар ба як кас чадвали нави дар миқёси бузургтар кашидашуда лозим бошад, ҳама ба он ҳамон қадар ниёз доранд.»

«Ман дидам, ки дар бародар Case ҳиссиёти ноором, ноосуда, қонённашуда ва носипосе буд, ки хоҳони боз як чадвали дигар буд. Ман дидам, ки ин чадвалҳои расмкашишуда ба ҷамъомад таъсири бад мерасониданд. Ин боис мегардид, ки дар маҷлис рӯҳи сабук, пуч ва масҳараомез ҳукмфармо бошад.»

«Ман дидам, ки нақшаҳое, ки бо амри Худо таҳия шудаанд, ҳатто бе шарҳ ҳам ба зехн таъсири нек мерасонанд. Дар тасвири фариштагон бар он нақшаҳо чизе равшан, дилангез ва осмонӣ ҳаст. Зехн қариб ноаён ба сӯи Худо ва осмон роҳнамоӣ мешавад. Аммо нақшаҳои дигаре, ки омода карда шудаанд, зехнро ба нафрат меоранд ва боис мешаванд, ки андеша бештар бар замин таваққуф кунад, на бар осмон. Сураҷҳое, ки

фариштагонро тасвир мекунанд, бештар ба девон мемонанд, на ба мавҷудоти осмонӣ. Ман дидам, ки он нақшаҳо чандин рӯзҳо ва ҳафтаҳо зехни Бародар Кейсро машғул дошта буданд, дар ҳоле ки ӯ мебоист аз Худо ҳикмати осмониро мечуст ва дар неъматҳои Рӯҳ ва дониши ростӣ меруст.»

«Ман дидам, ки агар маблағе, ки барои баровардани ҷадвалҳо исроф шудааст, барои ба таври равшан пеш гузоштани ҳақиқат ба назди бародарон тавассути наشري рисолаҳо ва ғайра сарф мегардид, он бисёр неки мекард ва ҷонҳоро наҷот меод. Ман дидам, ки кори тартиб додани ҷадвалҳо мисли таб паҳн шудааст». Manuscript Releases, number 13, 359; 1853.

Вай рӯи рост баён мекунад, ки «Худо дар наشري ҷадвали [1850] аз ҷониби бародар Николс буд», ва ин ки «дар Китоби Муқаддас дар бораи ин ҷадвал нубуввате [Ҳабаккук 2] вучуд дошт». Вай ҳамчунин муайян кард, ки «ҷадвалҳо» [ба шакли ҷамъ; 1843 ва 1850], ки «бо амри Худо» буданд, «ҳатто бе шарҳ ҳам ба зехн таъсири нек мерасониданд». Ҳабаккук 2 ба миллириён амр мекард, ки рӯёро бар лавҳаҳо равшан бинависанд (ба шакли ҷамъ), то ҳар кӣ ин ду ҷадвалро меҳонад, тавонад дар Каломи Худо ба ҳар сӯ давурав кунад. Ҷадвалҳои илоҳӣ ба ҳеҷ гуна шарҳи изофӣ ниёз надоштанд, чунон ки дар мавриди ҷадвали қалбакии соли 1863-и Урия Смит чунин буд.

Ва Худованд ба ман ҷавоб дода, гуфт: «Рӯёро бинавис ва онро бар лавҳаҳо равшан баён намое, то ҳар кӣ онро бихонад, битавонад бидавад». Ҳабаккук 2:2.

Озмоиши даҳум мавзӯи асосии ин мақола аст. Дар бораи он даҳ озмоише, ки Мусо дар боби чорӯҳдаҳуми китоби Адад зикр мекунад, донишмандони ибронӣ ва дигар илоҳиётшиносон гумонҳои гуногун пеш меоранд, ки кадом воқеаҳо дар таърихи аз наҷот ёфтани аз Баҳри Сурх то исёни даҳ ҷосус метавонанд мурод бошанд. Исёни он таърих чандин ихтилофи назарро барои интиҳоб фароҳам меоварад, вале яқин аст, ки озмоиши даҳум оғози чиҳил соли марғи тадриҷӣ дар биёбонро нишон медиҳад, то даме ки ҳамаи исёнгароне, ки ба синни масъулият расида буданд, бимиранд.

Ба ҳамин монанд, баъзеҳо шояд ба интиҳоби ман аз ин даҳ санҷиши таълимӣ эътироз кунанд, зеро мумкин аст тафовутҳои вучуд дошта бошанд, ки аз он чи ман дар ин ҷо баён менамоям, бештар намоёнд. Бо вучуди ин, санҷиши даҳум ва ниҳой ҳамон қадар равшан аст, ки исёни он даҳ ҷосус равшан буд. Он рад кардани «ҳафт замон»-и Ибодат 26 буд. Барои тақвияти ин мушаххассозӣ чандин далели нубувватӣ вучуд дорад.

Дар мақолаи оянда мо ба муайян намудани он шохидони нубувватӣ оғоз хоҳем кард, ки ин ташхисро дастгирӣ менамоянд, ки ҳафт замони Левитус бисту шашум ноқомии даҳум ва ниҳоии адвентизми Лаодикиягӣ мебошад.

«Вақте ки қудрати Худо шаҳодат медиҳад, ки ҳақиқат чист, он ҳақиқат бояд то абад ҳамчун ҳақиқат устувор бимонад. Ҳеҷ гуна фарзияҳои баъдӣ, ки ҳилофи нуре ҳастанд, ки Худо додааст, набояд пазируфта шаванд. Одамон бо тафсирҳои Навиштаҳо бармехезанд, ки барои онҳо ҳақиқатанд, аммо ҳақиқат нестанд. Худо ҳақиқати барои ин замонро ба мо ҳамчун таҳкурсии имони мо додааст. Худи Ӯ ба мо таълим додааст, ки

ҳақиқат чист. Яке бармехезад, ва боз дигаре, бо нури наве, ки хилофи нуре мебошад, ки Худо онро зери зуҳури Рӯҳи Мукаддаси Худ додааст.

Як чанд нафар ҳанӯз зиндаанд, ки аз таҷрибае гузаштанд, ки дар барқарор намудани ин ҳақиқат ба даст омада буд. Худо бо файзи Худ ҳаёти онҳоро нигоҳ доштааст, то таҷрибаеро, ки аз он гузаштаанд, такрор ба такрор то поёни ҳаёти худ баён кунанд, ҳамон тавре ки Юҳаннои расул то охири умри худ чунин мекард. Ва парчамбардороне, ки дар марг афтодаанд, бояд ба воситаи бознашри навиштаҳояшон суҳан гӯянд. Ба ман таълим дода шудааст, ки овозҳои онҳо ба ҳамин тарз бояд шунида шаванд. Онҳо бояд шаҳодати худро дар бораи он чи барои ин замон ҳақиқатро ташкил медиҳад, баён намоянд.

«Мо набояд суҳанони касонеро бипазирем, ки бо паёме меоянд, ки ба нуктаҳои вижаи имони мо муҳолифат мекунад. Онҳо анбӯҳи оятҳои Навишторро гирд меоваранд ва онҳоро ҳамчун далел дар атрофи назарияҳои эълонкардаи худ рӯи ҳам мечинанд. Ин кор дар тӯли панҷоҳ соли гузашта борҳо ва борҳо анҷом дода шудааст. Ва ҳарчанд Навиштаҳо каломи Худо ҳастанд ва бояд эҳтиром карда шаванд, татбиқи онҳо, агар чунин татбиқ як сутунеро аз бунёде, ки Худо ин панҷоҳ сол онро устувор нигоҳ доштааст, ҷунбонад, иштибоҳи бузург аст. Касе ки чунин татбиқро ба ҷо меоварад, он зуҳури аҷоибӣ Рӯҳулқудсро, ки ба паёмҳои пешинае, ки ба қавми Худо омада буданд, қудрат ва таъсир бахшида буд, намедонад». Selected Messages, book 1, 161.